

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

UNIONENS HÖGA
REPRESENTANT FÖR
UTRIKES FRÅGOR OCH
SÄKERHETSPOLITIK

Bryssel den 8.6.2016
JOIN(2016) 29 final

GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Mot en EU-strategi för internationella kulturella förbindelser

1. BAKGRUND

Kulturell mångfald utgör en integrerad del av Europeiska unionens värden. EU är starkt engagerat i att främja en världsordning som bygger på fred, rättssäkerhet, yttrandefrihet, ömsesidig förståelse och respekt för de grundläggande rättigheterna. Främjandet av mångfald genom internationella kulturella förbindelser är därför en viktig del av EU:s roll som global aktör. Detta innebär ett åtagande att både främja ”internationella kulturella förbindelser” genom det stöd och den hjälp som EU ger tredjeländer, och att främja bilden av unionen och EU-medlemsstaternas olika kulturer genom ”kulturell diplomati”. EU är en viktig partner till Förenta nationerna (FN) och för ett nära samarbete med Unesco¹ för att skydda världens kulturarv.

EU har mycket att erbjuda världen: en mångfald av kulturyttringar, konstnärligt skapande av hög kvalitet och en dynamisk kreativ industri. Även EU har mycket att vinna genom ökade utbyten med omvärlden. Samtidigt är EU:s erfarenhet av mångfald och pluralism en stor tillgång i främjandet av kulturpolitik som drivkraft för fred och socioekonomisk utveckling i tredjeländer. I detta gemensamma meddelande beskrivs vad unionen redan gör för att bidra till internationella kulturella förbindelser, och det innehåller förslag om hur EU:s internationella kulturella förbindelser kan utvecklas för att ytterligare bidra till unionens mål att främja internationell fred och stabilitet, trygga mångfalden och stimulera sysselsättning och tillväxt.

År 2007 föreslog kommissionen en ”europeisk agenda för en kultur i en alltmer globaliserad värld”², som omfattade främjandet av kultur i unionens internationella förbindelser. Sedan dess har en ny struktur skapats genom Lissabonfördragets ikraftträdande och inrättandet av Europeiska utrikestjänsten (EEAS), som ytterligare kan stärka EU:s bidrag till internationella kulturella förbindelser. Under de senaste åren har medlemsstaterna, Europaparlamentet och det civila samhället efterfrågat en mer samordnad EU-strategi för internationella kulturella förbindelser.³ I november 2015 uppmanade rådet kommissionen och den höga representanten att ”utveckla en strategisk metod för kulturen inom ramen för EU:s yttre förbindelser och för detta ändamål fastställa en uppsättning vägledande principer”.⁴ Detta gemensamma meddelande innehåller därför förslag om sådana principer och om ett mer strategiskt synsätt på EU:s kulturella diplomati.

Som part i Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005⁵ har EU åtagit sig att främja mångfalden i kulturyttringar som en del av sina internationella kulturella förbindelser. Detta speglar och främjar EU:s grundläggande värden, såsom mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati, yttrandefrihet och rättsstatsprincipen samt kulturell och språklig mångfald.⁶ Kultur, och särskilt interkulturell dialog, kan bidra till att hantera viktiga globala utmaningar, t.ex. att förebygga och lösa konflikter, integrera flyktingar, motverka våldsam extremism och främja kulturarvet. I meddelandet *En integrerad kulturarvsstrategi för Europa från 2014*⁷ bekräftade EU sitt åtagande att skydda kulturarvet, i samarbete med organisationer som Europarådet och Unesco. Detta är fortfarande en

¹ Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco).

² Meddelande om en europeisk agenda för en kultur i en alltmer globaliserad värld (KOM(2007) 242 slutlig).

³ Se rådets slutsatser om främjande av kulturell mångfald och interkulturell dialog i unionens och dess medlemsstaters yttre förbindelser (2008), Europaparlamentets resolution om de kulturella aspekterna i EU:s yttre åtgärder (2011), Europaparlamentets förberedande åtgärd för kultur i de yttre förbindelserna <http://cultureinexternalrelations.eu/>.

⁴ Slutsatser från rådets 3428:e möte: Utbildning, ungdom, kultur och idrott, den 23–24 november 2015.

⁵ <http://en.unesco.org/creativity/convention/about/2005-convention-text>

⁶ EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

⁷ Meddelandet *En integrerad kulturarvsstrategi för Europa* (COM(2014) 477 final).

brådskande fråga med tanke på förstörelsen av kulturarv i konfliktområden som Irak, Syrien och Afghanistan.

Kulturella utbyten kan även ge ekonomiska fördelar. Den globala handeln med kreativa produkter mer än fördubblades mellan 2004 och 2013⁸, och kultur är ett centralt inslag i den nya ekonomin, som drivs av kreativitet, innovation och tillgång till kunskap. Kulturella och kreativa industrier står för cirka 3 procent av världens BNP och 30 miljoner arbetstillfällen.⁹ Bara i EU tillhandahåller dessa industrier över sju miljoner arbetstillfällen.¹⁰ I utvecklingsländer bidrar kulturen och de kreativa sektorerna till att främja hållbar utveckling och tillväxt för alla. Kultur kan därför bidra till att gynna **sysselsättningsskapande och konkurrenskraft**, både inom EU och utanför dess gränser. Detta bekräftas i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling¹¹, där det betonas att kultur, inklusive världens kulturarv och kreativa industrier, kan spela en viktig roll för att uppnå en hållbar utveckling för alla. Kultur är därför en av de viktiga sektorer som främjas som en del av EU:s utvecklingssamarbete.

Europa har redan starka kulturella förbindelser med andra länder. Medlemsstaterna har redan omfattande och långvariga internationella kulturella band, och Europa är mycket uppskattat för sina kulturella traditioner och sin kreativitet världen runt. I linje med rådets och parlamentets begäran¹² kan samordnade EU-åtgärder som bygger på ”smart komplementaritet” bidra till att stärka dessa band genom att skapa synergier, sammanföra resurser, underlätta samarbete och göra dessa kulturella utbyten och åtgärder mer synliga.¹³

I detta gemensamma meddelande föreslås en EU-strategi för internationella kulturella förbindelser som inriktas på att utveckla det kulturella samarbetet med partnerländer enligt tre huvudlinjer: stödja kultur som en motor för hållbar social och ekonomisk utveckling, främja kultur och interkulturell dialog för fredliga interkulturella förbindelser och förstärka samarbetet om kulturarv. I arbetet med att uppnå dessa mål kommer EU:s internationella kulturella förbindelser att bidra till att göra **EU till en starkare aktör globalt** – en viktig prioritering för kommissionen och för den höga representantens kommande globala strategi.

2. VÄGLEDANDE PRINCIPER FÖR EU:S ÅTGÄRDER

EU:s åtgärder på området kulturella förbindelser bör läggas upp enligt följande principer:

a) Främja den kulturella mångfalden och respekten för de mänskliga rättigheterna

EU är starkt engagerat i att främja kulturell mångfald, men den kan endast skyddas och gynnas om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna är garanterade. Dessa grundläggande rättigheter utgör hörnstenarna för demokrati, rättssäkerhet, fred, stabilitet, hållbar utveckling för alla och deltagande i offentliga angelägenheter. Staterna är skyldiga att respektera, skydda och främja rätten till åsikts- och yttrandefrihet, inbegripet konstnärliga uttrycksformer. I detta avseende, och i linje med sina skyldigheter enligt EU-rätten och

⁸ *The Globalisation of Cultural Trade: A Shift in Cultural Consumption – International flows of cultural goods and services 2004–2013*, Unescos statistikinstitut (UIS), 2016.

⁹ *Cultural Times*, rapport från CISAC och Unesco, 2015.

¹⁰ Ibid.

¹¹ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

¹² <http://cultureinexternalrelations.eu/>

¹³ Enligt undersökningar bör EU engagera sig i kulturdipomatiska verksamheter för att dra nytta av de mycket positiva uppfattningarna om Europas och EU-medlemsstaternas kultur, konst och historia. http://ec.europa.eu/dgs/fpi/showcases/eu_perceptions_study_en.htm

internationell rätt¹⁴, är EU därför fast beslutet att främja en tolerant och pluralistisk inställning i sina internationella kulturella förbindelser.¹⁵

b) Främja ömsesidig respekt och interkulturell dialog

För att fullständigt kunna förverkliga kulturens potential att spela en överbryggande roll i de yttre förbindelserna räcker det inte med att framhålla de europeiska kulturernas mångfald, utan man måste också sträva efter att skapa en ny anda av dialog, ömsesidigt lyssnande och lärande, gemensam kapacitetsuppbyggnad och global solidaritet.¹⁶ Det är därför viktigt att ta hänsyn till regionala skillnader och lokalt känsliga frågor i de kulturella förbindelserna, och åtgärderna bör skräddarsys för särskilda kulturella sammanhang och intressen. Eftersom människor ofta knyter kontakter över gränserna med hjälp av digitala verktyg bör man uppmuntra kommunikation människor emellan i en anda av respekt, jämlikhet och partnerskap. Ömsesidighet, ömsesidigt lärande och gemensamt skapande bör därför ligga till grund för EU:s internationella kulturella förbindelser.

c) Säkerställa respekten för komplementaritet och subsidiaritet

Den föreslagna EU-strategin för internationella kulturella förbindelser är förankrad i fullständig respekt för EU:s och medlemsstaternas respektive behörighetsområden. Enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*) ska unionen ha befogenhet att vidta åtgärder för att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder på kulturområdet. I artikel 167.3 i EUF-fördraget anges att unionen och medlemsstaterna ska främja samarbetet med tredjeländer och behöriga internationella institutioner på det kulturella området. Enligt artikel 167.4 i EUF-fördraget ska unionen dessutom beakta de kulturella aspekterna då den handlar enligt andra bestämmelser i fördragen. Inom utvecklingssamarbetet kompletterar och förstärker EU:s och medlemsstaternas politik för utvecklingssamarbete varandra (artikel 208 i EUF-fördraget). Med full respekt för subsidiaritetsprincipen agerar EU för att främja internationella kulturella förbindelser när EU-åtgärder är mer effektiva än åtgärder som vidtas på nationell, regional och lokal nivå. I sina senaste slutsatser om kultur i EU:s yttre förbindelser konstaterade rådet att ”det finns ett behov av bättre samordning av insatserna för att utforma ett strategiskt tillvägagångssätt för EU”.¹⁷ Detta innebär att EU bör skapa förutsättningar och bidra genom att uppmuntra synergier och samarbete mellan nationella kulturinstitut och kulturstiftelser och privata och offentliga företag världen över när så är lämpligt.

d) Främja ett övergripande synsätt på kultur

Kultur handlar inte bara om konst eller litteratur. Kultur spänner över många olika politikområden och politiska verksamheter, från interkulturell dialog till turism, från utbildning och forskning till kreativa industrier, från skydd av kulturarv till främjande av kreativa industrier och nya tekniker och från hantverk till utvecklingssamarbete. Den föreslagna strategin uppmuntrar därför möjligheter att främja kultur inom ramen för EU:s yttre politik. Kultur är också en viktig faktor för hållbar utveckling, eftersom den kreativa

¹⁴ Artiklarna 2, 6, 21 och 49 i EU-fördraget och artiklarna 7, 8, 10, 11 och 22 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Alla medlemsstater är konventionsstater i Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

¹⁵ Se även EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter vad gäller yttrandefrihet online och offline (dok. 9647/14).

¹⁶ Enligt rekommendationen i den förberedande åtgärden för kultur i de yttre förbindelserna, som inleddes av Europaparlamentet och offentliggjordes 2014: <http://cultureinexternalrelations.eu/main-outcomes/> och *A strategy for EU-China cultural relations*: rapport från expertgruppen för kultur och yttre förbindelser – Kina (november 2012).

¹⁷ Rådets slutsatser om kultur i EU:s yttre förbindelser med fokus på kultur i utvecklingssamarbetet av den 24 november 2015.

sektorn kan främja försoning, tillväxt och yttrandefrihet, som andra grundläggande friheter kan bygga på.

e) Främja kultur via befintliga samarbetsramar¹⁸

För att säkerställa politisk samstämmighet och undvika dubbelarbete är det effektivaste sättet att främja kultur inom ramen för EU:s yttre förbindelser att använda befintliga samarbetsramar och finansieringsinstrument. EU har tagit fram skräddarsydda ramar för tematiskt och geografiskt samarbete, tillsammans med särskilda finansieringsinstrument.

Tematiska program

- Partnerskapsinstrumentet: ett av dess mål är ”arbete för en bred förståelse av och synlighet för unionen (...) genom offentlig diplomati, direkta personkontakter, samarbete inom utbildningsområdet och det akademiska området, samarbete med tankesmedjor samt upplysningsverksamhet för att främja unionens värderingar och intressen”.¹⁹
- Europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR): detta instrument ger stöd till utveckling och konsolidering av demokrati, rättssäkerhet och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Instrumentet syftar bland annat till att främja åsikts- och yttrandefrihet, inklusive politiska, konstnärliga och kulturella uttrycksformer.²⁰
- Programmet globala allmänna nyttigheter och utmaningar inom finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete syftar genom komponenten mänsklig utveckling till att främja kulturell mångfald och respekt för alla kulturers lika värde. Det stimulerar också kulturindustriernas bidrag till ekonomisk tillväxt i utvecklingsländer, det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter.
- Instrumentet som bidrar till stabilitet och fred: syftet med detta instrument är att främja konfliktförebyggande, krishantering och fredsbyggande åtgärder för att hantera globala och transregionala säkerhetshot: kulturorganisationer ingår i definitionen av det civila samhället för finansiering enligt detta instrument.²¹
- Programmet Kreativa Europa: detta program syftar bland annat till att ”främja Europas kulturarv och att stärka konkurrenskraften för de kulturella och kreativa sektorerna i Europa”, och programmet är även ”öppet för bilateralt eller multilateralt samarbete med tredjeländer”.²²

Geografiska ramar för samarbetet

- **Utvidgningspolitiken:** Som kandidatländer och respektive potentiella kandidatländer har länderna på västra Balkan²³ och Turkiet en särskild ställning och vikt i EU:s yttre politik. EU:s kulturpolitik ingår i det ”regelverk” som utvidgningsländerna ska genomföra under

¹⁸ Åtgärderna och projekten är bara exempel, och nya projekt kan genomföras enligt denna strategi. Hänvisningar till pågående projekt eller program innebär dock inte att de kommer att finansieras permanent.

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 234/2014 av den 11 mars 2014 om inrättande av ett partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer.

²⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 235/2014 av den 11 mars 2014 om inrättande av ett finansieringsinstrument för demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen.

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 230/2014 av den 11 mars 2014 om inrättande av ett instrument som bidrar till stabilitet och fred.

²² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1295/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av programmet Kreativa Europa (2014–2020).

²³ Albanien, Bosnien och Hercegovina, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Kosovo*, Montenegro och Serbien.

förhandlingarna om kapitel 26 om utbildning och kultur. I detta sammanhang mottar regionen stöd enligt föranslutningsinstrumentet. EU stöder sedan länge kulturprojekt i västra Balkan för att främja interkulturell dialog, försoning och socioekonomisk utveckling. Inom ramen för Europeiska kommissionens och Europarådets gemensamma åtgärd ”Ljubljana processen I och II” investerades betydande resurser i restaurering av kulturarv i sydöstra Europa.²⁴ Kulturorganisationer i utvidgningsländerna omfattas av EU:s politiska samarbete och får hjälp med att bygga upp sin kapacitet. De deltar också fullt ut i programmen Kultur och Kreativa Europa.²⁵ Utvidgningsländerna står för närvarande inför nya och stora utmaningar, t.ex. att integrera nyanlända migranter, och interkulturell dialog kan främja försoning samt integrerande och demokratiska samhällen och bidra till att motverka radikaliserings. EU bör därför fortsätta att föra ett nära samarbete med utvidgningsländerna för att bidra till att skydda deras kulturarv, främja utvecklingen av deras kulturella och kreativa industrier och verka för deras deltagande i EU:s befintliga kulturprogram.

- **Den europeiska grannskapspolitiken:** Den europeiska grannskapspolitiken styr EU:s förbindelser med 16 av dess närmaste östra och södra grannar. En differentierad bilateral strategi för varje partnerland kompletteras med regionala samarbetsinitiativ inom ramen för partnerskapet med södra Medelhavsområdet²⁶ det östliga partnerskapet.²⁷ Politisk, ekonomisk och kulturell differentiering och ökat ömsesidigt egenansvar är viktiga inslag i den förnyade europeiska grannskapspolitiken.²⁸ Det östliga partnerskapets plattform 4 fungerar som ett forum för fördjupat samarbete och politisk dialog på områden som utbildning, ungdomar (inklusive anställbarhet), kultur och kreativitet, forskning och innovation, audiovisuell politik och informationssamhället, med särskilda program till stöd för kapacitetsbyggande. I södra Medelhavsområdet stöder EU kulturellt samarbete via regionala program på kulturarvsområdet och det audiovisuella området, men även via bilaterala verksamheter. Många av de länder som omfattas av grannskapspolitiken kämpar för närvarande med ihållande problem, bland annat politiska spänningar, ekonomisk omvälvning, våldsam radikaliserings och migrationsströmmar. Särskilt i detta sammanhang kan kulturellt samarbete och kulturpolitiskt utbyte bidra till stabilisering. Det europeiska grannskapsinstrumentet tillhandahåller t.ex. 17 miljoner euro under åren 2014–2017 till stöd för medier och kultur för utvecklingen i den södra Medelhavsregionen.²⁹ Bevarande av kultur och kulturarv stöds dessutom via fem program för gränsöverskridande samarbete.³⁰
- **Utvecklingssamarbete:** Syftet med finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete är att minska fattigdom och stödja hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling samt främja demokrati, rättssäkerhet, goda styrelseformer och respekt för de mänskliga rättigheterna.³¹ Det innehåller tre särskilda delar: i) geografiska program som stöder samarbete med omkring 47 utvecklingsländer i Latinamerika, Sydasiens och Nord- och Sydostasien, Centralasien, Mellanöstern och Sydafrika och ii) det nyligen inrättade

²⁴ EU-åtgärder på detta område i Bosnien och Kosovo har visat att kulturarvsbaserad politik kan bidra till försoning i situationer efter konflikter, förutom att de bidrar till den ekonomiska utvecklingen.

²⁵ Enligt artikel 8.3 i förordning (EU) nr 1295/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av programmet Kreativa Europa. Förteckning över deltagande icke-medlemsstater: http://eacea.ec.europa.eu/creative-europe/library/eligibility-organisations-non-eu-countries_en.

²⁶ Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, Palestina*, Syrien och Tunisien.

²⁷ Armenien, Azerbajdzjan, Vitryssland, Georgien, Moldavien och Ukraina.

²⁸ Gemensamt meddelande – Översyn av den europeiska grannskapspolitiken (18 november 2015), JOIN(2015) 50 final.

²⁹ http://www.enpi-info.eu/mainmed.php?id=486&id_type=10

³⁰ http://www.enpi-info.eu/maineast.php?id=322&id_type=10

³¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 233/2014 av den 11 mars 2014 om upprättande av ett finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete för perioden 2014–2020.

panafrikanska programmet till stöd för det strategiska partnerskapet mellan EU och Afrika. Kulturens roll bekräftas i flera avsnitt i förordningen om finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete.

- Genom Cotonouavtalet, som ingicks i juni 2000³², inrättades en tjugoårig ram för EU:s samarbete med länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet (AVS-länderna). Inom ramen för Cotonouavtalet finansierar Europeiska utvecklingsfonden (EUF) kulturprogram som förvaltas och genomförs av sekretariatet för gruppen av AVS-stater. Nionde EUF finansierade projekt för att stärka de kreativa industriernas tekniska, ekonomiska och administrativa kapacitet i AVS-länder och mer specifikt för att stärka och strukturera AVS-ländernas filmindustri och audiovisuella industri (14 miljoner euro). Därefter bidrog programmet ACP Cultures+ (30 miljoner euro inom tionde EUF) till kampen mot fattigdomen genom att främja hållbara kulturindustrier. Det löpande AVS-interna programmet stöder kulturella och kreativa industrier (40 miljoner euro inom elfte EUF under perioden 2014–2020). Kommissionen undersöker för närvarande den ram som kommer att styra förbindelserna med AVS-länderna efter det att Cotonouavtalet löper ut. Förberedelser för ett reviderat europeiskt samförstånd om utveckling pågår.

3. UTVECKLA DET KULTURELLA SAMARBETET MED PARTNERLÄNDER

Som en del av den föreslagna EU-strategin för kulturella förbindelser föreslår kommissionen och den höga representanten följande tre insatsvägar för att utveckla de internationella kulturella förbindelserna med partnerländerna.

- Stödja kultur som en motor för hållbar social och ekonomisk utveckling
- Främja kultur och interkulturell dialog för fredliga förbindelser mellan folkgrupper.
- Förstärka samarbetet om kulturarv.

3.1 Stödja kultur som en motor för social och ekonomisk utveckling

a) Stödja utformning av kulturpolitik

I Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005³³ betonas att ”det är nödvändigt att införliva kultur som ett strategiskt inslag i nationell och internationell utvecklingspolitik samt i internationellt utvecklingssamarbete”. Kultur främjar respekt för den kulturella mångfalden och yttrandefriheten, och bidrar därför på ett viktigt sätt till att stödja demokratiseringsprocesser och socioekonomisk utveckling. EU bör därför hjälpa partnerländerna att inbegripa kulturfrågor i den nationella politiken. EU arbetar med att främja ratificeringen och genomförandet av Unescokonventionen från 2005 genom att fördjupa de politiska dialogerna med partnerländerna och stärka styrelsesystemen.

- **Erfarenhetsutbyte med utvidgnings- och grannskapsländerna:** EU kommer att använda befintliga bilaterala eller multilaterala dialogstrukturer för att dela med sig av erfarenheter och resultat, bland annat från initiativ som de europeiska

³² https://ec.europa.eu/europeaid/where/acp/overview/cotonou-agreement/index_en.htm_en

³³ <http://en.unesco.org/creativity/convention/about/2005-convention-text>

kulturhuvudstäderna. Kommissionen kommer att främja användningen av instrument som Taix³⁴ och partnersamverkan på kulturområdet.

- **Stärka kulturpolitiken** – I det södra grannskapet är Med Culture (2014–2018) en samarbetspartner i arbetet med att utforma kulturpolitiska åtgärder och metoder, och MedFilm, ett nytt treårigt program för kapacitetsbyggande, hjälper filmare att hantera känsliga frågor på regional nivå.³⁵

b) Stärka de kulturella och kreativa industrierna

Kulturella och kreativa industrier är en dynamisk ekonomisk sektor och tillhandahåller många kvalitetsarbeten, och bidrar därför på ett viktigt sätt till att främja smart och hållbar tillväxt för alla. Investeringar i kulturprojekt bidrar till att göra städer och regioner mer konkurrenskraftiga och attraktiva samt till deras sociala sammanhållning.³⁶ Över 70 EU-regioner har valt den kulturella och den kreativa industrin som en prioritering för sina strategier för smart specialisering, eftersom den är en drivkraft för regional tillväxt och lokal sysselsättning.

I utvecklingsländer visar Unescos indikatorer för kulturutveckling (CDIS) att kultur bidrar med 1,5–5,7 procent till låg- och medelinkomstländers BNP, vilket avspeglar skillnader i den politiska och institutionella ramen, graden av deltagande i samhället och utbildning samt graden av yttrandefrihet. I Burkina Faso arbetar t.ex. över 170 000 personer, eller omkring 2 procent av den aktiva befolkningen, i kulturrelaterade yrken. Varje land har sina starka sidor, från filmindustrin i Nigeria till musik i Västindien och kulturturism i Mellanöstern. För att stödja ytterligare framsteg kan EU dela med sig av sin sakkunskap för en fortsatt utveckling av lämpliga färdigheter och ett sunt regelverk.

- **Öka de ekonomiska intäkterna från den kreativa sektorn:** Europeiska utvecklingsfondens elfte program för internt samarbete mellan AVS-länderna kommer att stödja kultursektorns bidrag till den socioekonomiska utvecklingen i AVS-länderna (40 miljoner euro 2014–2020):
- **Kreativa nav och kluster:** I de globala kulturindustrierna är medskapande vägen framåt. Europeiska och andra internationella kulturaktörer bör hitta nya sätt att växa och vinna global publik. Kreativa nav och kluster inrättas i flera regioner, däribland följande:
 - **Asien–Europastiftelsen**³⁷, som medfinansieras av EU, stöder kulturella och kreativa nav för Asien och Europa inom ramen för programmet ”Kreativa nätverk”.
 - I **södra Medelhavsområdet** stöder EU ett projekt för utveckling av kluster inom de kulturella och kreativa industrierna (2013–2017) med Unido (Förenta nationernas organisation för industriell utveckling).
 - Under 2016 lanserade EU en åtgärd inom programmet Kreativa Europa i syfte att utveckla ett **uropeiskt nätverk av kreativa nav**³⁸, som omfattar alla länder som

³⁴ Taix är kommissionens instrument för tekniskt bistånd och informationsutbyte. Taix ger stöd till offentliga förvaltningar när det gäller tillnärmning, tillämpning och genomförande av EU-lagstiftning och underlättar utbytet av EU:s bästa praxis.

³⁵ <http://www.enpi-info.eu/medportal/news/latest/45210/MedFilm:-Call-for-proposals-to-promote-development-of-film-industry-in-Southern-Mediterranean>

³⁶ De europeiska kulturhuvudstäderna är ett mycket bra exempel: i Lille (Frankrike) 2004 uppskattades t.ex. varje euro av investerade offentliga medel ha genererat åtta euro för den lokala ekonomin.

³⁷ <http://www.asef.org/>

deltar i programmet Kreativa Europa (inklusive Serbien, Moldavien, Turkiet, Georgien och Ukraina).

- Från 2016 stöder ett EU-pilotprojekt **nätverk mellan unga kreativa och kulturella entreprenörer från EU och tredjeländer**. Plattformen omfattar tjänster som rådgivning, peer learning-verksamheter, konferenser med specifika teman, studiebesök och möten med potentiella investerare från olika håll i världen.³⁹
- **Utveckling av entreprenörskap och färdigheter:** Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen (ETF)⁴⁰ kommer att fortsätta att arbeta med utveckling av färdigheter inom de kulturella och kreativa industrierna. Programmet Kultur+ syftar till att bygga upp kapaciteten hos fackfolk inom kultursektorn i AVS-länderna.⁴¹ EU siktar på att främja marknadsmöjligheter för kulturvaror och kulturtjänster, uppmuntra innovation och nya yrken inom moderna tekniker samt stödja utbildningen av kreativa yrkesmänniskor.
- **Stöd till små och medelstora företag** Inom ramen för Gateway-programmen som lanserades 2016 kan kommissionen t.ex. stödja kreativa små och medelstora företag i Sydkorea och Sydostasien genom affärsbesök och stödtjänster, inklusive rådgivning samt logistiskt och ekonomiskt stöd.
- **Strukturerade territoriella samarbetsramar:** Det finns flera exempel på hur kultur kan koppla ihop diversifierade regioner, bidra till hållbar turism, bevara miljön och främja energieffektivitet.⁴² I samtliga strategier behandlas kultur som en investering för tillväxt och sysselsättning och anses utgöra en pelare i den ekonomiska verksamheten inom ramen för målet för europeiskt territoriellt samarbete.

c) Stödja lokala myndigheters roll i partnerländerna

De europeiska kulturhuvudstäderna och *World Cities Culture Report 2015*⁴³ visar att det är mycket lönsamt för städer och andra lokala myndigheter att investera i kultur, i form av tillväxt och social sammanhållning. Kommissionens gemensamma forskningscentrum arbetar med att ta fram ett verktyg för att övervaka kulturella och kreativa industrier på stadsnivå, vilket kommer att fungera som ett underlag för mer riktade investeringar och ge möjlighet att lära av bästa praxis. En aktuell extern studie som kartlägger befintliga och framtida kulturåtgärder för utveckling⁴⁴ bekräftar att kulturverksamheter stimulerar lokal utveckling, inte minst i landsbygdsområden, där traditionella färdigheter och konst kan bidra till att mildra fattigdomen.

EU:s strategi för hållbar stadsutveckling bekräftar kulturens centrala roll, och tillgång till offentliga utrymmen för alla människor anses vara en central faktor. I latinamerikanska länder har EU t.ex. främjat distribution av audiovisuella program för att hantera sociala problem till

³⁸ http://ec.europa.eu/culture/news/2016/0405-european-network-creative-hubs_en.htm

³⁹ http://ec.europa.eu/culture/calls/general/2015-eac-s11_en.htm

⁴⁰ www.etf.europa.eu/

⁴¹ Detta stödprogram i AVS-länderna finansieras av Europeiska utvecklingsfonden (EUF): <http://www.acpcultures.eu/?lang=uk>.

⁴² Bland annat EU:s strategi för Östersjöområdet av den 10 juni 2009 (KOM(2009) 248), Europeiska unionens strategi för Donaregionen av den 8 december 2010 (KOM(2010) 715), handlingsplanen för en marin strategi för Atlantområdet – Uppnå smart och hållbar tillväxt för alla av den 13 maj 2013 (COM(2013) 279), Europeiska unionens strategi för den adriatisk-joniska regionen av den 17 juni 2014 (COM(2014) 357) och Europeiska unionens strategi för Alpregionen av den 28 juli 2015 (COM(2015) 366).

⁴³ http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm och <http://www.worldcitiescultureforum.com/publications>

⁴⁴ Studien innehåller särskilt förslag för ”programmet för globala kollektiva nyttigheter och utmaningar” (30 miljoner euro).

följd av ojämlikhet i urbaniserade regioner. Ett annat exempel i Afrika visar hur konst och arkitektur kan bidra till en integrerande och hållbar stadsutveckling.⁴⁵

- **Innovativa partnerskap:** Detta initiativ, som finansieras av finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete och genomförs med lokala myndigheter, fokuserar särskilt på de minst utvecklade länderna inbegripet bräckliga demokratiska förhållanden eller länder där de kulturella rättigheterna hotas. Ett annat program inom det fleråriga vägledande programmet för Latinamerika syftar till att utveckla kulturens och konstens roll för att stödja social sammanhållning i latinamerikanska städer. Programmet underlättar utbyten och gemensamma åtgärder mellan EU och Latinamerika med målet att bättre integrera kulturpolitiska åtgärder och initiativ i stadsutvecklingsstrategier, och bygger vidare på framgångsrika projekt till stöd för social sammanhållning.
- **Stödja kulturell partnersamverkan mellan städer:** Kommissionen främjar städernas roll som nav för innovation och bästa praxis genom partnersamverkan mellan städer och kulturplatser som har liknande sociala, ekonomiska och miljömässiga problem för att undersöka möjliga utvecklingsmöjligheter. Kommissionen planerar att inleda regionala samarbetsprogram med Latinamerika (särskilt med Gemenskapen för Latinamerikas och Västindiens stater, Celac), med målet att främja social sammanhållning genom kultur och konst i storstäder.⁴⁶
- **Erfarenhetsutbyte om kulturhuvudstäder** – Kommissionen kommer att dela med sig av erfarenheten från de europeiska kulturhuvudstäderna till partnerländerna. Detta initiativ främjar kulturarvet och stöder därmed lokal och regional utveckling.
- **Stadsstrategier i historiska städer** – Genom detta initiativ, som finansieras av det europeiska grannskapsinstrumentet, hjälper EU kommuner att utforma stadsstrategier för återställning av historiska städer.

3.2 Främja kultur och interkulturell dialog för fredliga förbindelser mellan folkgrupper

Interkulturell dialog, inklusive dialog mellan religioner, kan bidra till att bygga rättvisa, fredliga och integrerande samhällen som värdesätter kulturell mångfald och respekt för de mänskliga rättigheterna. Genom att skapa en gemensam grund och gynnsamma förutsättningar för vidare utbyten kan interkulturell dialog bidra till att lösa upp spänningar, förhindra att kriser trappas upp, främja nationell försoning och uppmuntra nya motberättelser för att förebygga våldsam radikalisering. I detta avsnitt beskrivs hur EU direkt bör främja interkulturell dialog via internationella kultursamarbetsprojekt, gemensamt skapande, kontakter människor emellan, samhällsdebatt och fredsbyggande.

a) Stödja samarbete mellan kulturaktörer

Samarbete, dialog och rörlighet mellan och bland kulturaktörer och konstnärer är centrala aspekter i den interkulturella dialogen. Cirkulation av konstverk och kulturproduktioner mellan länder sprider nya idéer, skapar direkta och indirekta band och främjar innovation. Att stärka det kulturella samarbetet med EU:s partner kan bidra till att öppna det ”europeiska kulturområdet” för nya kulturaktörer och målgrupper.

⁴⁵ EU:s och Afrikanska unionens projekt ”Visionary Africa”.

⁴⁶ ”Kultur och konst stöder social sammanhållning i latinamerikanska städer”.

- **Uppmuntra deltagande i Kreativa Europa** Alla utvidgningsländer kan redan delta, men kommissionen uppmuntrar samtliga länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken att ansluta sig till programmet Kreativa Europa (Georgien, Moldavien och Ukraina deltar redan).⁴⁷ Kreativa Europa öppnar möjligheter för kulturaktörer och kreativa aktörer från grannskapsländerna att arbeta tillsammans med kollegor från hela Europa, få tillgång till finansiering av samarbetsprojekt och ansluta sig till europeiska kulturnätverk.
- **Främja kultur inom det östliga partnerskapet:** Efter framgångarna med kulturprogram I, som löpte under perioden 2011–2015, kommer kulturprogrammet för det östliga partnerskapet II (som omfattar Armenien, Azerbajdzjan, Vitryssland, Moldavien, Georgien och Ukraina) att ytterligare utveckla kulturaktörernas färdigheter och kapacitet under en treårsperiod. Syftet med programmet är att stödja regionala initiativ där kultur bidrar till ekonomisk utveckling, social delaktighet, konfliktlösning och interkulturell dialog.
- **Stödja Anna Lindh-stiftelsen:** Anna Lindh-stiftelsen och dess nätverk med över 4 000 organisationer i det civila samhället från de 42 länderna i unionen för Medelhavsområdet omfattas av EU:s politiska stöd och verktyg för främjande av kulturella utbyten.

b) Främja fredsbyggande genom interkulturell dialog

Interkulturell dialog är ett viktigt verktyg för att förebygga konflikter och främja försoning och ömsesidig förståelse i samhällen efter konflikter. EU stöder praktiskt samarbete och interkulturell dialog mellan olika kulturer och samhällen. EU stöder även processer för nationell försoning mellan folk och minoriteter. Särskilt framgångsrika exempel är Bosnien-Hercegovinas framsteg mot EU-integration och de praktiska avtal som nåtts inom ramen för Belgrad–Pristina-dialogen.

- **Instrumentet som bidrar till stabilitet och fred** – EU kommer att öka sitt stöd till interkulturell dialog i situationer före och efter konflikter.
- **Interkulturell dialog mellan ungdomar** – EU kommer att underlätta interkulturell dialog mellan ungdomsorganisationer i Europa och i andra länder (även genom program som stipendier till det civila samhället för grannskapsländerna). EU kommer särskilt att stödja den andra fasen av programmet Young Arab Voices (nu utvidgat till att omfatta Europa–Medelhavsområdet), med målet att fördjupa dialogen mellan unga ledare och företrädare för det civila samhället och motverka extremism och våldsam radikalisering.
- **Utbildning av observatörer som deltar valobservatörsuppdrag och personal som utplaceras i samband med civila stabiliseringsinsatser:** Utbildningskurser kommer att tillhandahållas för att se till att observatörer och personal är fullständigt medvetna om rådande lokalt känsliga kulturella frågor.
- **Främja kulturella rättigheter:** Detta omfattar även lokal identitet och rättigheter för urbefolkningar samt kulturellt försvararnas roll, i linje med Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter⁴⁸ samt

⁴⁷ För att delta fullständigt i delprogrammet Media måste länderna uppfylla kraven i direktivet om audiovisuella medietjänster.

⁴⁸ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>

urbefolkningars rättigheter enligt FN:s förklaring om urbefolkningars rättigheter (Undrip)⁴⁹.

3.3 Förstärka samarbetet om kulturarv

Kulturarv är ett viktigt uttryck för kulturell mångfald och måste skyddas. Återställande och främjande av kulturarv lockar turism och stimulerar ekonomisk tillväxt. Samarbete om kulturarv spelar en viktig roll i de internationella förbindelserna och i utvecklingspolitiken, vilket kommissionen beskriver i sitt meddelande *En integrerad kulturarvsstrategi för Europa*.⁵⁰ Med tanke på det ökande globala behovet av sakkunskap och att många medlemsstater gärna delar med sig av sin kunskap finns det möjligheter till gemensamma åtgärder med partnerländerna för att utforma hållbara strategier för skydd av kulturarv genom utbildning, kompetensutveckling och kunskapsöverföring.

Kulturarv är bräckliga och hotas ofta av naturkatastrofer, förstörelse orsakad av människan, såsom krig, godtycklig plundring och skövling, ibland motiverat av sekterskt hat. Plundrade konstföremål säljs ofta, och vinsten från transaktionerna kan användas för att stödja terroristverksamhet, vilket utarmar världens kulturarv. EU har antagit restriktiva åtgärder gentemot Syrien och har införlivat FN:s sanktioner mot Daish/IS och al-Qaida samt FN:s sanktionssystem för Irak, som omfattar ett förbud mot olaglig handel med kulturföremål och arkeologiska föremål⁵¹.

- **Forskning om kulturarv:** Inom Horisont 2020 stöds forskning och innovation avseende verksamheter som omfattar kulturarv genom multinationella, tvärvetenskapliga projekt där även lokala och regionala myndigheter, företag och det civila samhället deltar. Syftet är att hitta nya lösningar för bevarande och förvaltning av kulturarv i Europa som äventyras av klimatförändringen. Tredjeländer uppmuntras att delta.
- **Bekämpa handel med kulturarv** – Kommissionen planerar ett lagstiftningsförslag för att reglera import av kulturvaror till EU baserat på resultaten av en undersökning som nyligen inletts för att identifiera luckor i de nationella lagstiftningarna. Kommissionen kommer att överväga en bredare strategi för att bekämpa finansiering av terrorism via olaglig handel med kulturvaror – vilket ursprungsland det än rör sig om. Möjliga åtgärder är bland annat att införa ett certifieringssystem för import av kulturvaror till EU, kombinerat med vägledning för berörda aktörer som museer och konstmarknaden.⁵² EU har för avsikt att stödja utbildning av tulltjänstemän vid gränskontroller för att möjliggöra tidig upptäckt av stulna föremål och uppmuntra samarbete mellan verksamma inom konstmarknaden i kampen mot olaglig handel. EU kommer även att öka samarbetet med partnerländerna för att bekämpa olaglig handel med kulturvaror.
- **Skydd av kulturarv:** Kommissionen kommer att bidra till de internationella insatserna, som leds av Unesco, för att inrätta en mekanism för akuta ingripanden för skydd av kulturarvsplatser. Genom Copernicus katastrofhanteringstjänst kommer

⁴⁹ http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

⁵⁰ COM(2014) 477 final.

⁵¹ EU införlivade FN:s säkerhetsråds sanktionssystem mot IS (Daish) och al-Qaida (enligt UNSCR 1267) samt påföljande resolutioner, inklusive UNSCR 2253 (2015). Eftersom arkeologiska föremål anses utgöra ekonomiska resurser för IS/Daish är det olagligt att köpa sådana föremål från IS/Daish. Rådet har införlivat FN:s sanktionssystem mot Irak (som omfattar ett förbud mot handel med olagligen avlägsnade arkeologiska föremål) och har anpassat EU:s fristående sanktionssystem och restriktiva åtgärder mot Syrien för att uttryckligen inbegripa detta förbud mot handel med arkeologiska föremål som olagligen avlägsnats från Syrien.

⁵² Åtgärdsplan för förstärkning av kampen mot finansiering av terrorism (COM(2016) 50/2).

kommissionen även att utbyta satellitbilder av kulturarvsplatser i riskzonen med bland andra Unesco, för att bedöma skador och planera eventuell återuppbyggnad. EU kommer att bidra med sakkunskap om bedömning av skador på kulturarv som ett led i återhämtningsåtgärder efter katastrofer och konflikter. EU:s regionala förvaltningsfond för insatser med anledning av krisen i Syrien kommer också att bidra till skyddet av kulturarv och främja kulturell mångfald.

4. ETT STRATEGISKT TILLVÄGAGÅNGSSÄTT FÖR EU:S KULTURDIPLOMATI

För ett framgångsrikt samarbete med partnerländerna enligt de tre föreslagna insatsvägarna är det viktigt att berörda EU-aktörer sluter sig samman för att säkerställa komplementaritet och synergier. Detta omfattar regeringar på alla nivåer, lokala kulturorganisationer och det civila samhället, kommissionen och den höga representanten (genom EU-delegationer i tredjeländer), EU-medlemsstaterna och deras kulturinstitut.⁵³ I sitt meddelande om kultur från 2007 förespråkade kommissionen den öppna samordningsmetoden på kulturområdet som ett fritt men strukturerat sätt för medlemsstaterna att samarbeta på EU-nivå.⁵⁴ År 2012 undersökte en expertgrupp på medlemsstatsnivå med kommissionen och Europeiska utrikestjänsten som medordförande möjligheten att ta fram ett strategiskt tillvägagångssätt för kultur i EU:s yttre förbindelser. I sin rapport betonade expertgruppen fördelarna med EU:s engagemang med partnerländerna genom nya strategiska sätt att samarbeta med medlemsstaterna.⁵⁵ Därefter inledde Europaparlamentet den förberedande åtgärden för kultur i EU:s yttre förbindelser, som förespråkade ”smart komplementaritet” grundat på ömsesidigt överenskommet samarbete mellan medlemsstaterna, särskilt via deras kulturinstitut och kulturattachéer utomlands, och med det civila samhället.⁵⁶ Europeiska utrikestjänsten driver nu 139 EU-delegationer och EU-kontor runtom i världen, som företräder EU och dess medborgare globalt. Här finns stora möjligheter till samarbete och samordning för att utveckla EU:s kulturdiplomati.

a) Ökat EU-samarbete

En samordnad strategi skulle ge de europeiska aktörerna möjlighet att sammanföra sina resurser och skapa stordriftsfördelar genom att samarbeta i tredjeländer. En undersökning som nyligen genomförts av Europaparlamentet visar de många fördelarna med nära samarbete för EU-delegationer, kulturinstitut och kluster inom nätverket av nationella kulturinstitut (Eunic)⁵⁷: gemensamma projekt blir mindre riskabla, har större genomslagsförmåga och blir mer synliga, med större möjligheter till lärande⁵⁸.

- **En kulturdiplomatisk plattform** – Den inrättades i februari 2016 och finansieras av partnerskapsinstrumentet. Plattformen drivs av ett konsortium av medlemsstaternas kulturinstitut och andra partner.⁵⁹ Den kommer att utfärda råd om kulturpolitik,

⁵³ Ett färskt exempel på nära samarbete mellan en EU-delegation, en medlemsstats kulturinstitut och lokala myndigheter är Tunisien, där kommissionen inledde ett program värt tio miljoner euro för att stärka den audiovisuella sektorn/mediesektorn i Tunisien. Ytterligare ett projekt (på fyra miljoner euro) som förvaltas av EU-delegationen med stöd av British Council kommer att inledas senare i år för att främja kulturellt engagemang på lokal nivå.

⁵⁴ Sedan 2008 har den öppna samordningsmetoden tillämpats på frågor som kulturella och kreativa industrier (inklusive nya affärsmodeller och exportstrategier), rörlighet för konstnärer och kulturarbetare, rörlighet för konstverk och förbättrad tillgång till kultur via digitala medel.

⁵⁵ Rapporten utgjorde även underlag för en diskussion om kultur som ett mjukt politiskt alternativ som hölls av EU:s kulturministrar den 17 maj 2013.

⁵⁶ <http://cultureinexternalrelations.eu/>

⁵⁷ Nätverket av nationella kulturinstitut (Eunic) är ett paraplynätverk. Det kan räkna in 34 kulturinstitut från 28 länder bland sina medlemmar och 100 kluster spridda över hela världen. <http://www.eunic-online.eu/>

⁵⁸ Undersökning av Europaparlamentet – *European Cultural Institutes Abroad*, januari 2016.

⁵⁹ Europeiska utrikestjänsten och kommissionen ingår i styrkommittén. Se http://ec.europa.eu/dgs/fpi/announcements/news/20160401_1_en.htm.

underlätta nätverksarbete, genomföra aktiviteter med kulturaktörer, medlemsstater och EU-delegationer, utforma utbildningsprogram för kulturellt ledarskap och bidra till utvecklingen av EU:s internationella kulturella förbindelser.

- **Förstärkt samarbete med kulturinstitut:** Efter samråd med alla berörda aktörer kommer kommissionen senare i år att föreslå en ny typ av partnerskap mellan Europeiska utrikestjänsten, kommissionens avdelningar, nationella kulturinstitut och deras paraplyorganisationer (när mandatet tillåter det), med de principer för alleuropeiskt samarbete och värden som partnerskapet grundas på.
- **Ökad roll för EU-delegationerna** – Delegationerna kommer att agera som lokala plattformar för kulturinstitut och andra aktörer för att underlätta samordning och samarbete. EU-delegationerna kan bidra till att kartlägga lokala behov och möjligheter, se till att åtgärderna passar in i det lokala kulturella sammanhanget och samtidigt tjäna EU:s strategiska behov. Kulturella **kontaktpunkter** vid stora EU-delegationer kommer att sprida bästa praxis och tillhandahålla utbildning för personalen om den kulturella dimensionen av utvecklings- och utrikesförbindelser.
- **Inrätta Europakulturhus:** Europakulturhusen skulle baseras på ett partnerskap mellan EU och partnerlandet i fråga och skulle ge kulturinstitut och andra aktörer möjlighet att sluta sig samman och erbjuda tjänster till lokalbefolkningen, delta i gemensamma projekt och erbjuda stipendier samt kultur- och utbildningsutbyten.
- **Främja ett aktivt civilt samhälle:** Många aktörer (t.ex. det civila samhället, konstnärer, kulturaktörer och gräsrotsorganisationer) deltar i de kulturella förbindelserna mellan EU och tredjeländer. Via bilaterala förbindelser och lämpliga tematiska program EU kommer därför att arbeta för att stärka sitt stöd till organisationer i det civila samhället som är aktiva på kulturområdet i partnerländerna, med målet att bygga upp deras kapacitet och underlätta utbyten.
- **Gemensamma EU-kulturevenemang:** Stöd till gemensamma europeiska kulturverksamheter är ett utmärkt sätt att öka EU:s synlighet i tredjeländer. Ett nytt tvåårigt program med en budget på 1,5 miljoner euro för att anordna EU-filmfestivaler på ett mer konsekvent och strategiskt sätt kommer att inledas 2017 (efter en undersökning som offentliggjordes 2015) inom ramen för partnerskapsinstrumentets nya åtgärd för global offentlig diplomati.⁶⁰ För närvarande deltar över 75 EU-delegationer i anordnandet av filmfestivaler och andra aktiviteter, som Europeiska språkdagen, med olika nivåer av samarbete med nationella kulturinstitut.
- **Fokus på strategiska partner:** Många av EU:s strategiska partner har starka kulturdiplomatiska strategier⁶¹, och EU har ett starkt kulturellt samarbete med flera partner. Den euroamerikanska kulturstiftelsen⁶² inrättades 2013 för att tillhandahålla mer strukturerad finansiering till EU:s kulturprogram och stärka de kulturella banden mellan USA och EU (inklusive delegationen och medlemsstaterna). I Sydafrika stöder EU unga konstnärer, audiovisuella producenter, musiker och idrottare. De bilaterala förbindelserna med Kina har omfattat personkontakter sedan 2012.⁶³

b) Interkulturella utbyten för studenter, forskare och före detta studenter

⁶⁰ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/european-film-festivals-unique-opportunity-eu-cultural-diplomacy>

⁶¹ Bland andra Kina, Japan ("Cool Japan") och Sydkorea (med den koreanska nya vågen "Hallyu").

⁶² <http://e-acf.org/>

⁶³ http://ec.europa.eu/education/international-cooperation/china_en.htm

EU:s program för rörlighet och samarbete mellan universitet är ovärderliga instrument för att skapa varaktiga akademiska och kulturella band, som samtidigt främjar EU i partnerländerna. En undersökning från 2014⁶⁴ av genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur (Eacea) visade att 54 procent av de studenter och den personal som utnyttjade rörlighetsmöjligheterna i programmet Erasmus Mundus ansåg att deras erfarenhet hade det största inflytandet på deras interkulturella färdigheter och kompetenser.

Det internationella forskningssamarbetet använder det universella vetenskapsspråket för att upprätthålla öppna kommunikationskanaler och ge forskare möjlighet att utbyta idéer, oavsett deras kulturella, nationella eller religiösa bakgrund. Horisont 2020, världens största multilaterala forsknings- och innovationsprogram, finansierar forskning och innovation rörande kulturella förbindelser, vetenskaplig diplomati och kulturarv. Horisont 2020 hjälper även partnerländerna att maximera utbildningens bidrag till tillväxt, social stabilitet och utveckling.

Ungdomsutbyten, Europeiska volontärtjänsten⁶⁵, utbildning för ungdomar och ungdomsledare samt nätverk mellan dem omfattar rörlighet för ungdomar mellan EU och grannländerna. Under 2015 deltog över 33 000 ungdomar och ungdomsledare i dessa gemensamma projekt, och cirka 40 procent kom från grannländer. Via en högnivågrupp undersöker kommissionen hur samarbete på idrottsområdet kan bidra till de internationella förbindelserna. Högnivågruppen förväntas avge sin rapport i juni 2016.

- **Främja rörlighet bland forskare** – Via Marie Curie-åtgärderna siktar EU på att finansiera cirka 65 000 forskare mellan 2014 och 2020, inklusive 25 000 doktorander, och kommer att ge omkring 15 000 forskare från länder utanför Europa möjlighet att börja eller fortsätta en karriär i Europa till 2020.
- **Utbyten mellan studenter och personal och nya gemensamma projekt:** EU har för avsikt att finansiera över 150 000 stipendier för studenter och personal i Europa och andra delar av världen mellan 2014 och 2020. EU kommer att finansiera cirka 1 000 gemensamma projekt med universitet inom och utanför EU samt ungdomsorganisationer mellan 2014 och 2020.⁶⁶
- **Nätverk för före detta studenter och EU-studier:** Kommissionen kommer att stödja inrättandet av alumnigrupper inom ramen för Erasmus+ i partnerländer och samarbete mellan dessa grupper och EU-delegationerna. Kommissionen kommer även att bidra till att kombinera nätverksinsatser på nationell och europeisk nivå och stödja integrationen av EU-centrum i de 450 Jean Monnet-centrumen och främja nätverkskontakter mellan dem. EU-studier kommer att nå ut till över 250 000 studenter i världen varje år genom undervisnings- och upplysningsverksamhet.

5. SLUTSATSER

Det globala kulturella landskapet har förändrats snabbt under de senaste årtiondena. Efterfrågan på utbyten och interkulturellt samarbete har ökat i takt med den digitala revolutionen. I en värld som står inför många utmaningar och konflikter har kulturen en stor

⁶⁴ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/evaluations/docs/education/mundus2012-summary_en.pdf

⁶⁵ https://europa.eu/youth/EU/volunteering/european-voluntary-service_sv

⁶⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/>

potential att bidra till att överbrygga splittringar, stärka bräckliga samhällen och förbättra internationella förbindelser. Världen uppfattar EU som en kontinent rik på kulturarv, med dynamiska kreativa krafter. Kulturell mångfald bör därför utgöra en integrerad del av Europeiska unionens yttre åtgärder.

I detta gemensamma meddelande föreslås tre pelare för att göra framsteg i arbetet med en EU-strategi för internationella kulturella förbindelser. För det första syftar de föreslagna vägledande principerna för EU:s åtgärder till säkerställa att EU:s agerande på detta område främjar mänskliga rättigheter, mångfald och interkulturell dialog, samtidigt som subsidiaritets- och komplementaritetsprinciperna respekteras och den politiska samstämmigheten bevaras genom att främja kultur genom befintliga partnerskapsramar. I den andra pelaren föreslås tre huvudlinjer för att utveckla det kulturella samarbetet med partnerländer: i) stödja kultur som en motor för hållbar social och ekonomisk utveckling, ii) främja kultur och interkulturell dialog för fredliga interkulturella förbindelser och iii) förstärka samarbetet om kulturarv. I den tredje pelaren föreslås ett strategiskt tillvägagångssätt för EU:s kulturdiplomati, vilket bland annat omfattar förstärkt samarbete på EU-nivå (särskilt mellan EU-medlemsstaterna och EU-delegationerna) och interkulturella utbyten för att främja EU:s olika kulturer.

Dessa tre pelare, som föreslås som en del av en "EU-strategi för internationella kulturella förbindelser", kommer att bidra till att ytterligare utveckla kommunikationskanalerna mellan folk och samhällen. Strategin kommer att bidra till att skapa de rätta förutsättningarna för kulturella och kreativa samhällen att fortsätta att växa och därmed skapa tillväxt och sysselsättning. Strategin kommer att stärka skyddet och främjandet av kulturarvet, stimulera interkulturell dialog och fredsbyggande, stödja kulturproduktion och turism som drivkrafter för utveckling och ekonomisk tillväxt, och utbildning, forskning och vetenskap kommer att användas som hjälpmedel för dialog och utbyten. Dessa åtgärder bör i sin tur bidra till att göra Europeiska unionen till en starkare global aktör, till en bättre internationell partner och till en starkare drivkraft för hållbar utveckling, fred och ömsesidig förståelse.